

ОБЈАСНУВАЧКИ БЕЛЕШКИ

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

Назив на друштвото, форма на трговско друштво, број на регистарска влошка во Трговскиот регистар;
Седиште;

Промени во регистарската влошка во Трговскиот регистар до периодот на известување;

Позначајни дејности кои ги извршува;

Идентификација на поврзани субјекти (назив и процентуално учество);

Број на вработени према степен на образование;

Сопственичка структура;

Други релевантни информации за друштвото.

2. ОСНОВА ЗА ПОДГОТОВКА НА ГОДИШНА СМЕТКА

Изјава за усогласеност (врз основа на кои стандарди е подготвена годишната сметка);

Информација дали годишна сметка е поединечна или консолидирана;

Валута на презентација.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Краток опис на позначајните сметководствени политики кои се применети во двата пресметковни периода во годишната сметка

(за приходите, расходите, нематеријалните средства, материјалните средства, побарувањата и обврските и друго).

4. КОРИСТЕНИ ПРОЦЕНКИ

Применети методи на значајни проценки кои се применети (за нематеријални и материјални средства, приходи, расходи и друго).

5. ПРОМЕНА НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ И КОРЕКЦИЈА НА ГРЕШКИ

Опис на промената или корекцијата (врз основа на кој стандард или друга законска регулатива е настаната промената) за кои позиции на годишната сметка се однесуваат и квантифицирани ефекти од извршената промена или корекција.

6. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК

Опис на ризикот (кредитен ризик, пазарен ризик, ризик на ликвидност) и користени методи за мерење на ризикот и квантифицирани информации за ризикот.

ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

Назив на друштвото Железници на Република Северна Македонија
Адреса, седиште и телефон Ул. Трета Македонска Бригада бр.66
Единствен даночен број 4030007643250

Позначајни дејности кои ги извршува:

Основач :
Број на вработени : со степен на образование:
ВСС Филозовски Факултет
ВСС Економски факултет
ВСС Електотехнички Факултет
ССС Средно образование

Сопственичка структура :

2. ОСНОВА ЗА ПОДГОТОВКА НА ГОДИШНАТА СМЕТКА

Изјава за усогласеност

Врз основа на член 469 став 2 од ЗТД ("Службен весник на РМ" 28/04...183/13; 38/14; 41/14 и 138/14), односно врз основа на Правилникот за водење на сметководството ("Службен весник на РМ" 159/09 и 164/10) и согласно со точката ВО2 од МСФИ 1, управител от на Железници на Република Северна Маке, Скопје 45,350 година, на експлицитен начин и безрезервно ја дава следната

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

3.1. ПРВИЧНО УСВОЈУВАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ФИНАНСИСКО ИЗВЕСТУВАЊЕ (МСФИ)

Член 1

Финансиски извештаи на Железници на Република Северна Скопје се усогласени со МСФИ Известувачки датум за првите финансиски извештаи според МСФИ на Друштвото Железници на Република Северна е 31 декември 20__година, како почетна година на работење. Железници на Република Северна не објавува како преминувањето од претходните ОПСП на МСФИ влијаело врз финансиската состојба, успешноста и паричните текови, од причини што од самиот почеток се применуваат во целост МСФИ.

Член 2

Врз основа на член 469 став 2 од ЗТД ("Службен весник на РМ" 28/04...183/13; 38/14; 41/14 и 138/14), односно врз основа на Правилникот за водење на сметководството ("Службен весник на РМ" 159/09 и 164/10) и согласно со точката ВО2 од МСФИ 1, управител от на Железници на Република Северна Скопје 45,350 година, на експлицитен начин и безрезервно ја дава следната

Член 3

Железници на Република Северна од Скопје во почетниот биланс на состојба според МСФИ

- ги признава сите средства и обврски чиешто признавање се бара според МСФИ,
- не признава ставки како средства или обврски, ако МСФИ не дозволуваат такво признавање,
- ги применува МСФИ при мерењето на сите признаени средства и обврски.

Почетниот биланс на состојба според МСФИ, Друштвото Железници на Република Северна Македонија од Скопје нема да го објавува.

Член 4

Резултираките корекции кои произлегуваат од настани и трансакции пред датумот на преминувањето на МСФИ, коишто се предизвикани од користењето на различни сметководствени политики според ОПСП и сметководствените политики користени во почетниот биланс на состојбата според МСФИ, друштвото "ХХ" ќе ги признае директно во задржаната добивка (алтернатива: во друга категорија на главнина, ако тоа е посоодветно) на датумот на преминувањето. Исклучок е промената на сметководствената политика за трошоците за позајмување (нивно капитализирање според алтернативниот третман на МСС 23), која има перспективна примена.

Исправка на основните грешки ќе се врши според МСС 8, точки 34-36)

Износот на исправка на основна грешка која се однесува на претходни периоди треба да биде известен преку корегирање на почетно салдо на задржаната добивка. Споредбените информации треба да бидат повторно искажани, освен доколку не е можно да се направи тоа. (алтернатива: според МСС 8 точки 38-40).

Износот на исправката на основна грешка треба да биде вклучен во утврдувањето на нето добивката или загубата за тековниот период. Споредбените информации треба да бидат презентирани како да се известени во финансиските извештаи за претходниот период треба да бидат презентирани дополнителни проформа информации, подготвени во согласност со точка 34, освен кога не е можно да се направи тоа.

Разликите во сметководствени проценки ќе се евидентираат тековно, или тековно но и во идните периоди (пер-спективно).

Како промена на сметководствената проценка се сметаат особено:

- вреднувањето на ненаплативите побарувања (тековно);
- застареноста на залихите (тековно) и
- корисниот век на употреба на недвижностите, постројките и опремата (тековно и идно).

Член 5

Ревалоризацијата според претходните ОПСП на ставките на недвижности, постројки, опрема и нематеријални средства, на датумот на преминувањето на МСФИ ќе ја признае како набавна вредност (алтернатива: објективна вредност). Евентуалната загуба заради оштетување, која според претходните ОПСП не била признаена, согласно МСФИ ќе биде признаена веднаш и за истата ќе се изврши намалување на вредноста на овие средства на товар на тековните расходи. (Ако се применува основниот третман, ревалоризационата резерва (ревалоризационен вишок) што произлегува од ревалоризацијата извршена според претходните ОПСП ќе биде признаена во задржаната добивка на датумот на преминувањето (соодветна потставка на задржаната добивка) и истата ќе биде обелоденета во забелешките кон финансиските извештаи. (Ако се применува алтернативата:) Ревалоризационата резерва (ревалоризационен вишок) ќе претставува посебна ставка во рамките на главнината.

3.2. ПОЛИТИКА НА ПРИЗНАВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА ЗА ЗАПИШАН, А НЕУПЛАТЕН КАПИТАЛ

Член 6

Побарувањата за запишан, а неуплатен капитал ќе се искажуваат по номинална вредност на запишаниот капитал, согласно актите на друштвото (сукцесивна уплата на запишаниот капитал).

Капиталот кој нема да биде уплатен, согласно роковите и условите пропишани со актите ќе биде поништен.

3.3. ПОЛИТИКА НА ПРИЗНАВАЊЕ НА НЕМАТЕРИЈАЛНИТЕ СРЕДСТВА

Член 7

Нематеријалните средства ги опфаќаат патентите и лиценците, заштитните знаци и имиња, договори за франшиза, авторски права, издатоци за развој, компјутерски софтвер, маркетиншки права и гудвил (goodwill).

Нематеријалното средство ќе се признае само ако е веројатно дека идните економски користи, кои му се припишуваат на средството, ќе претставуваат прилив кон друштвото и ако трошоците на средството можат веродостојно да се измерат.

Ако некое нематеријално средство не ги исполнува критериумите за признавање, настанатиот издатак треба да се признае како расход во моментот на неговото настанување (трошоци за развој).

Член 8

Издатоците за истражување не се третираат како средство.

Софтвер – трошоците настанати со стекнување лиценца за софтвер, како и останатите долгорочни права во врска со изработката или дистрибуцијата на производи, се амортизираат со праволиниска метода во текот на очекуваниот, односно договорениот век на употреба, но не подолго од 5 години.

Трошоците кои значително ја подобруваат и прошируваат користа на софтверот во однос на изворната варијанта, се признаваат како дополнително вложување и го зголемуваат почетниот трошок за набавка на софтверот. Помалите подобрувања се сметаат за трошоци на одржување, кои се вклучуваат во расходите на тековниот период.

Член 9

Гудвил – разлика меѓу фер вредноста на надоместот за стекнување и фер вредноста на уделот во нето имотот на стекнатото трговско друштво на датумот на припојување.

Гудвилот се амортизира со праволиниски метод зависно од видот на стекнување и проценката на менаџментот за неговиот економски век на траење или пак е базиран на економскиот век на траење на стекнатите производи, но не во период подолг од пет години. Вредносното усогласување на гудвилот се спроведува ако сегашната вредност е поголема од надоместливиот износ утврден со проценка.

Негативниот гудвил се признава во приход сразмерно на амортизацијата на оној имот од кој произлегол.

Член 10

Основа за вреднување на нематеријалните средства е: 1) начинот на нивното стекнување; 2) очекуваниот период на добивање на економска корист и 3) можноста да се продадат.

Нематеријалното средство почетно се мери според набавната вредност.

Во набавната вредност се вклучуваат сите трошоци за набавка и сите останати трошоци неопходни нематеријалното средство да се стави во функција.

Член 11

Нематеријалните средства се амортизираат за период од 5 години. (Алтернатива: Нематеријалните средства се амортизираат според очекуваната употреба, односно во периодите во кој се очекуваат економските користи, но не подолго од 5 години).

3.4. ПОЛИТИКА НА ПРИЗНАВАЊЕ НА МАТЕРИЈАЛНИТЕ СРЕДСТВА - НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА (НПО)

Член 12

Материјалните средства се признаваат по трошокот на набавка, под услов, истиот да може сигурно да се измери. Трошокот на набавка, односно набавната вредност на материјалното средство (цена на чинење), кој се распоредува за време на корисниот век на употреба, е износот на платени парични средства или еквиваленти на парични средства, или објективната вредност на друг надомест даден за да се стекне едно средство во моментот на неговото стекнување или изградба.

Набавната вредност на материјалните средства ја опфаќа куповната цена, вклучувајќи ги увозните давачки и неповратните даноци, како и трошоците кои директно можат да се припишат на доведувањето на средството во работна состојба на употреба (трошоци за: подготовка на местото (рамнење, потпорни ѕидови, канали за одводнување, трошоци за рушење на стари градби), испорака и манипулација, инсталирање и монтажа, услуги на стручни лица и слично).

Сите трговски попусти и работи се одбиваат за да се дојде до конечната куповна цена.

Член 13

Ако сметководствената вредност е поголема од проценетиот надоместлив износ кај НПО, разликата се отпишува - вредносно усогласува до надоместливиот износ.

Добивките или загубите настанати со продажба се определуваат преку споредбата на сметководствената вредност.

Член 14

Кај материјалните средства се прави разлика меѓу инвестиционото (тековно) одржување и инвестиционото вложување. Трошоците за одржување и поправки на средствата, т.н. трошоци на инвестиционо одржување, се признаваат како расходи на периодот. Инвестиционите вложувања се оние издатоци со кои се продолжува векот на употреба на средството, се зголемува капацитетот на средството, се зголемува квалитетот на производите кои се произведуваат со тоа средство или се намалуваат трошоците на производство на тие производи. Вредноста на инвестиционите вложувања ја зголемува набавната вредност и на овој начин зголемената основица подлежи на амортизација.

Член 15

Набавката на средствата може да се реализира и со размена за друго средство, односно за хартии од вредност. Во случај на таква размена, износот на трошокот на набавка се утврдува според пазарната вредност на превземеното (набавеното) средство. Ако таквата вредност не е позната тогаш истата се определува според објективната вредност на отстапеното долгорочно материјално средство, односно според објективната вредност на хартиите од вредност. Трошоците на набавка на предметите и услугите изработени во сопствена режија, кои се користат како постојан материјален имот, се утврдуваат во висина на нивните цени на производство, под услов да не ја надминуваат нивната нето пазарна (реализациона) вредност. Цената на производство се утврдува согласно МСС 2 – Залихи.

Член 16

Векот на употреба на средството е периодот во кој се очекува дека друштвото ќе го користи средството. Векот на употреба на средството може да се процени и врз основа на бројот на производи или слични единици за кои се очекува дека друштвото ќе ги оствари од тоа средство – функционален метод.

Член 17

Векот на употреба на материјалните средства се проценува на следниот начин:

- Административна зграда	40 години
- Погонски машини	10 години
- Камиони	4 години
- Патнички автомобил	4 години
- Канцелариски мебел	5 години
- Компјутери	4 години

Земјиште и уметнички дела не подлежат на амортизација.

Член 18

Основица за пресметка на амортизација е набавната вредност на средството. Ако реално може да се процени остатокот на вредноста, за овој износ се намалува основицата за амортизација.

Амортизацијата на материјалните средства се пресметува со праволиниска метода во периодите на векот на употреба согласно точка 17.

На инвестициите во тек не се пресметува амортизација.

Член 19

Пример за стапките на амортизација:

- Административна зграда	0
- Погонски машини	0
- Камиони	0
- Патнички автомобил	0
- Канцелариски мебел	0
- Компјутери	0

Стапките за амортизација секој субјект може да ги донесе самостојно во зависност од корисниот век на употреба на средствата согласно МСС 16 и МСС 38.

Амортизацијата се пресметува од првиот ден на нивната набавка веднаш кога тие средства почнале да се користат. **Не се пресметува амортизација на земјиштето и инвестициите во тек.**

Трошоците за редовно одржување и поправки се евидентираат на товар на трошоците за одржување и заштита во моментот на нивно настанување.

Издатоците за реконструкција, адаптација или друго вложување со кои се зголемува корисниот век на употреба или капацитетот се капитализираат со нивното настанување.

Резидуалните вредности на средствата и проценетиот век на употреба се проверуваат, и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на Извештај за финансиската состојба. Кога евидентирано износ на средството е повисок од неговиот проценет надоместлив износ, тој веднаш се отпишува до неговиот надоместлив износ.

Приходите или расходите поврзани со оттуѓувања се одредуваат по пат на споредба на приливите со евидентирано износ. Разликите се вклучени во Извештајот за сеопфатна добивка во периодот кога настануваат.

Трошоците по камати за позајмици кои се користат за финансирање на изградба на недвижностите и опремата се капитализираат, за време на периодот кој е потребен да се завршат и подготват средствата за нивно ставање во употреба. Останатите трошоци по основ на позајмици се евидентирани како трошок.

Инвестициите во тек се евидентираат по набавна вредност на датумот на набавка, односно врз основа на времените ситуации добиени од изведувачите.

На средствата евидентирани на сметката на инвестиции во тек, до моментот на нивно ставање во употреба, не им се пресметува амортизација.

3.5. ПОЛИТИКА НА ПРИЗНАВАЊЕНА ДОЛГОРОЧНИТЕ ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА

Член 20

Вложувањата во акции или удели се искажуваат според трошокот на стекнување, без трошоците на камати ако се купени на кредит. Акциите и уделите се водат според методот на трошокот на вложување.

Пазарните хартии од вредност (наменети за тргување), се мерат според тековната пазарна цена (берзанска цена).

Непазарните хартии од вредност (расположиви за продажба), се мерат според проценетата објективна вредност.

Останатите долгорочни финансиски вложувања се искажуваат според нивната номинална вредност, согласно договор.

Пресметаните камати се капитализираат по нивната достасаност.

Сопствениите (резервски) акции, односно откупениот сопствен удел, ќе се водат како намалување на запишаниот и уплатен капитал, според трошокот на стекнување – истовремено или во рок од две години. Уделот на сопствениите акции, односно удели, може да биде до 10% од основниот капитал.

Член 21

Исправката (вредносното усогласување) на вложувањата, се спроведува во периодот на сознавањето на неможноста за наплата на дел или на вкупното побарување на товар на расходите на периодот.

Отписот на побарувањата по основ на вложувања се спроведува само во случај кога за тоа ќе донесе одлука соодветниот орган на друштвото.

3.6. ПОЛИТИКА НА ПРИЗНАВАЊЕ НА ЗАЛИХИТЕ

Член 22

Залихите на материјали и резервни делови се водат по методата на просечно набавени цени. Во извештајот за финансиската состојба, залихите се искажуваат по пониска набавна или нето реализациона вредност.

Намалувањето на вредноста на залихите се спроведува на товар на расходите во тој период.

Набавната вредност на трговските стоки ги содржи фактурната вредност, царините, даноците, трошоците за транспорт, осигурување и други зависни трошоци кои се однесуваат на набавката.

Попустите и рабатите не се вклучени во набавната вредност. Нето очекуваната продажна вредност е предвидената продажна цена во нормален тек на работење, намалена за продажните трошоци.

Ситниот инвентар се отпишува во целост при издавањето во употреба.

Суровините, материјалите, резервните делови, ситниот инвентар, амбалажа и автомобилските гуми се евидентираат според трошоците на набавката, а пресметката на потрошокот со примена на методот ФИФО.

Алтернатива: Залихите на материјали, суровини и резервни делови се искажуваат по стварни цени, а пресметката на трошоците се врши со примена на просечни пондерирани цени по пооделни видови на залихи. Просечните пондерирани цени се пресметуваат при секој влез на стоки во складот, врз основа на утврдените количини и вредности после влезот на нови залихи.

Член 23

Ситниот инвентар во употреба, се отпишува еднократно при ставање во употреба (алтернатива: при самата набавка).

Алтернатива: Ситниот инвентар, се отпишува по методот на калкулативен отпис, според векот на траење.

Член 24

Амбалажата и автомобилските гуми, се отпишуваат по методот на калкулативен отпис, согласно интензитетот на употреба.

Алтернатива: Амбалажата и автомобилските гуми, се отпишуваат при ставањето во употреба.

Член 25

Намалувањето на вредноста на залихите, се спроведува во време на редовни те месечни и годишниот попис, а врз основа на проценка на оштетеност, рок на употреба, дотраеност на залихите и слично.

Намалувањето на вредноста на залихите се врши на товар на расходите на периодот, вклучувајќи го и секое нивелирање (сведување) по пат на отпис до нето реализационата вредност.

Член 26

Залихите на недовршеното производство, полупроизводи и готови производи се водат според трошоците на набавката, односно според цената на производството. Во цената на производството се вклучуваат: трошоците на материјали за изработка, платите за изработка, останатите директни трошоци и останатите општи трошоци кои може да се доведат во врска со сегашната состојба и сегашната локација на залихите. Износот на општите и директните трошоци кои се вклучени во вредноста на тие залихи се утврдува со калкулации кои посебно се изработуваат за секој производ и секој работен налог. Сите трошоци се водат по места и носители на трошоци.

Трошоците на управата и продажбата (управно – продажна режија) не се вклучуваат во вредноста на залихите.

Намалувањето на вредноста на залихите на недовршеното производство, полупроизводи и готови производи се врши при годишниот попис. Намалување на вредноста на залихите, се врши во случај на неадекватен квалитет на изработката, оштетување и дотраеност на залихите до нето реализационата вредност ако е пониска од набавната. Во случај на вонредни настани на залихите им се намалува вредноста и пред редовниот годишен попис.

Нето реализационата вредност е проценета продажна цена во редовниот тек на работењето, намалена за проце-нетите трошоци за довршување на производството и проценетите трошоци потребни да се изврши продажбата.

Член 27

Залихите на трговски стоки во продавниците се водат по продажни цени со вклучен данок на додадена вредност и пресметана разлика во цени.

Залихите на трговски стоки, во склад се водат по набавни цени, односно по нето реализационата вредност ако е пониска од набавната.

Намалување на вредноста на залихите на трговската стока се спроведува во случај на пад на пазарните цени, оштетувања или други причини, на товар на расходите на периодот

3.7. ПОЛИТИКА НА ПРИЗНАВАЊЕ НА КРАТКОРОЧНИТЕ ПОБАРУВАЊА

Член 28

Побарувањата од подружници и други претпријатија, побарувањата од купувачите, побарувањата за повеќе исплатени износи од добивката, побарувањата од вработените, побарувањата од државата и другите институции и останатите побарувања се искажуваат по номинална вредност зголемена за каматите, намалени за работи и попусти во цената, согласно склучениот договор, односно одлуката за исплата.

Побарувањата од купувачите се искажуваат според нивната објективна вредност, намалена за попустите и исправката на вредност. Исправката на вредност на побарувањата од купувачите, се прави кога постојат показатели дека побарувањата не можат да се наплатат. Отписот на побарувањата по пат на исправка на вредноста се врши на товар на расходите за периодот

Износот на резервирањето претставува разлика меѓу евидентирираниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентирираниот износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради оштетување во тековните добивки и загуби. Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува наспроти неговото резервирање. Последователната наплата на претходно отпишаните износи се признаваат како тековни добивки.

За сите побарувања од купувачи кои не се наплатени во договорениот рок се пресметува затезна камата.

Побарувањата кои се искажани во девизи се пресметуваат според средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на билансирањето.

Намалувањето на вредноста на побарувањата се спроведува задолжително кога должникот е во постапка на стечај или ликвидација. Вредноста на побарувањата се намалува за исправката за сомнителни и спорни побарувања, односно за вредносното усогласување на побарувањата според рочната структура.

Прилог (Алтернативен):

Побарувањата до 30 дена се вреднуваат 100% од номиналниот износ.

Побарувањата од 31 до 60 дена се вреднуваат 70% од номиналниот износ.

Побарувањата од 61 до 90 дена се вреднуваат 50% од номиналниот износ.

Побарувањата од 91 до 180 дена се вреднуваат 30% од номиналниот износ.

Побарувањата над 180 дена се вреднуваат 0% од номиналниот износ.

3.8. ПОЛИТИКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА

Член 29

Вложувањата во хартии од вредност се искажуваат според методот на трошоците на вложување.

Алтернатива: Вложувањата во хартии од вредност се искажуваат пониско од: трошоците на вложување или пазарната вредност.

Член 30

Дадените заеми, депозити и кауции се искажуваат според нивната номинална вредност, согласно договор.

Пресметаните камати се признаваат во тековни приходи.

Член 31

Останатите краткорочни вложувања се искажуваат по набавна вредност.

3.9. ПОЛИТИКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА (ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ)

Член 32

Парите на сметките во денари кај деловните банки, се водат во номинални износи, според доставениот извод за состојбата на прометот на соодветните сметки.

Парите во благајна во денари, се искажуваат по номинална вредност.

Девизите на сметките во банката и благајната се искажуваат по среден курс на Народна банка на Република Македонија, на денот на билансирањето.

Пресметувањето на девизите се врши секогаш на денот на промената на состојбата на сметката (благајната) и на крајот на месецот.

За целите на составување на Извештајот за парични текови:

Со парични средства и парични еквиваленти, се евидентираат паричните средства во благајната, на сметките кај деловните банки, депозитите по видување, благородните метали и предметите од благородни метали и краткорочните и високо ликвидни вложувања со рок на доспеаност до три месеци или помалку, од датумот на стекнување и се со безначаен ризик од намалување на вредност.

3.10. ПОЛИТИКА НА ИСКАЖУВАЊЕ НА ДАНОКОТ НА ДОБИВКА

Член 33

Данокот на добивка се утврдува и се плаќа според Годишниот даночен биланс и истиот претставува одбитна ставка од финансискиот резултат пред оданочување во Билансот на успех.

3.11. ПОЛИТИКА ЗА АКТИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА

Член 34

Однапред платените трошоци за идни периоди се искажуваат како активни временски разграничувања, а се пресметуваат во трошоци на периодот за кој се однесуваат.

Причината за разграничувањето, како и износот кој се однесува на идните периоди мора да бидат искажани на соодветна сметководствена исправа.

Член 35

Приходите кои се пресметани во корист на тековниот период, а немаат елементи за да се искажат како побарување, се искажуваат како активни временски разграничувања.

Кога ќе се стекнат услови за испоставување на документ врз основа на кој се стекнуваат побарувањата, временските разграничувања се пренесуваат на сметките на побарувањата.

Основата за приходување и искажување на таквите износи на временските разграничувања мора да биде утврдена со соодветна сметководствена исправа.

3.12. ПОЛИТИКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ЗАПИШАНИОТ КАПИТАЛ

Член 36

Капиталот ја претставува номиналната вредност на вложените средства.

Запишаниот (основен) капитал се искажува на посебна сметка во износ кој е запишан во трговскиот регистар при основањето, односно промената на уписот на вредноста на капиталот.

Стектните сопствени акции не го намалуваат бројот на издадени акции, туку влијаат на намалување на бројот на акциите во оптек.

3.13. ПОЛИТИКА НА ПРИЗНАВАЊЕ НА ПРЕМИИ НА ЕМИТИРАНИТЕ АКЦИИ

Член 37

Износите искажани како премии на емитираните акции ја сочинуваат разликата помеѓу номиналната вредност на акциите и износите по кои се продадени и се признаваат како тековен приход.

3.14. ПОЛИТИКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА РЕВАЛОРИЗАЦИОНА РЕЗЕРВА (РЕВАЛОРИЗАЦИОНЕН ВИШОК)

Член 38

Ревалоризациона резерва (ревалоризационен вишок) произлегува од објективното вреднување на нетековните средства по нивното почетно признавање според набавната вредност. (Друштвото ако не применува мерење на нетековните средства според објективната вредност нема да има ставка во Билансот на состојба насловена на ревалоризационен вишок). Ревалоризациониот вишок ги покрива загубите кои произлегуваат од нетековните средства. Остатокот по ова покривање ќе се пренесе во задржана добивка.

3.15. ПОЛИТИКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА РЕЗЕРВИТЕ

Член 39

Резервите се искажуваат по номинална вредност со издвојување од нето добивката и тоа посебно за законските резерви, посебно за статутарните резерви и за останатите резерви.

Резервите се состојат од законски резерви, создадени во текот на периодите врз основа на распределбата на акумулирани добивки во согласност со законската регулатива и одлуките на Друштвото.

Согласно законската обврска за задолжителна општа резерва, како општ резервен фонд кој се формира по пат на зафаќање на нето добивката по стапка од 5 % се додека резервите на друштвото не достигнат износ кој е еднаков на една десетина (10%) од основната главнина

3.16 ПОЛИТИКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ЗАДРЖАНАТА (АКУМУЛИРАНА) ДОБИВКА / ЗАГУБА

Член 40

Акумулираните добивки / (загуби) ги вклучуваат тековните, како и оние од претходните периоди, задржани добивки и загуби.

Во деловните книги посебно се искажува задржаната (нераспоредена) добивка, а посебно искажаната загуба од работењето.

Искажаната загуба од работењето може да се покрие со задржаната добивка само по одлука на управата, а во согласност со Законот за трговските друштва.

Доколку настане загуба, истата се покрива од сите позиции на капиталот. Членовите на друштвото не се обврзани со договорот на друштвото / статутот да ја покриваат загубата, со внес на дополнителни влогови.

Исплатата на дивиденда или добивка се спроведува врз основа на одлука на собранието / собирот на содружници и според одредбите на Законот за трговските друштва.

Авансот на добивка може да се исплатува ако меѓу пресметковниот период искажува добивка и ако не постои пренесена загуба.

3.17. ПОЛИТИКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ДОБИВКАТА ИЛИ ЗАГУБАТА ВО ТЕКОВНАТА ГОДИНА

Член 41

Добивката или загубата во тековната година во билансот се искажува по оданочувањето како добивка (нето добивка) за распределба, односно загуба од работењето во тековната година.

3.18. ПОЛИТИКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ДОЛГОРОЧНИ ОБВРСКИ

Член 42

Обврските спрема поврзаните претпријатија, обврските по заеми, обврските спрема кредитните институции, обврските за аванси, обврските спрема добавувачите и останатите долгорочни обврски се искажуваат по номинална вредност, зголемена за достасаните камати според склучениот договор.

Овие обврски се класифицираат како долгорочни доколку на датумот на Билансот на состојба, рокот на доспевање им е над 12 месеци.

Долгорочните резервирања се искажуваат како долгорочни обврски за гаранции, оштети и отпремнини.

Член 43

Обврските искажани во девизи се пресметуваат по среден курс на Народна банка на Република Македонија на денот на билансирањето, но и на крајот на секој месец во случај на отплата на долгови.

Член 44

Обврските по хартии од вредност се искажуваат по номинална вредност на хартиите од вредност според одлуката за издавање, зголемена за каматата, која се однесува на тековниот пресметковен период.

3.19. ПОЛИТИКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА КРАТКОРОЧНИТЕ ОБВРСКИ

Член 45

Обврските по заеми, обврските спрема кредитните институции, обврските за аванси, депозити и гаранции, обврските спрема добавувачите, обврските спрема вработените, обврските за даноци, придонеси и други давачки, обврските врз основа на удел во резултатот и останатите краткорочни обврски се искажуваат во вредност која е искажана во соодветна сметководствена исправа, зголемена за каматите според склучениот договор, пропис, односно одлука на надлежниот орган.

Овие обврски се класифицираат како краткорочни доколку на датумот на Билансот на состојба рокот на доспевање им е до 12 месеци.

Член 46

Обврските по меници и чекови, односно останати хартии од вредност се искажуваат по номинална вредност на хартиите од вредност кои ги сочинуваат краткорочните обврски на друштвото, зголемена за каматата, ако е договорена или утврдена со одлуката за издавање на хартии од вредност.

3.20. ПОЛИТИКА ЗА ПАСИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА

Член 47

На товар на пресметковниот период се пресметуваат и трошоците за кои не постојат соодветни сметководствени исправи за да можат да се признаат како обврска, а за кои со сигурност може да се утврди дека се однесуваат на тековниот пресметковен период.

Кога ќе се прибават документи за признавање на обврските, се врши укинување на временските разграничувања во корист на сметките на обврските.

Член 48

Приходите за кои нема услови за признавање во тековниот пресметковен период, според МСС 18, се одложуваат преку временски разграничувања за идни периоди.

Член 49

Наплатените приходи кои се однесуваат за идните периоди се евидентираат во корист на временските разграничувања, а за кои не било искажано соодветно побарување.

3.21. ПОЛИТИКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ПРИХОДИТЕ

Член 50

Приходите се мерат според објективната вредност на примениот надомест или побарувањето. Приходите се признаваат ако истовремено пораснат средствата или се намалат обврските.

Член 51

Приходите од продажба на добра се признаваат ако:

- на купувачот се пренесени сите ризици и користи од сопственоста над производите;
- друштвото не задржува, ниту трајно управување, ниту контрола над производите;
- износот на приходите може да се измери;
- е веројатно дека продадените производи ќе се наплатат;
- трошоците кои настанале или кои ќе настанат во врска со продажбата може со сигурност да се измерат.

Член 52

Ако во моментот на настанувањето на настанот се процени дека наплатата не е извесна, приходите се одложуваат. За реализација од претходните пресметковни периоди и за онаа која во тековниот пресметковен период е пресметана во корист на приходите се врши исправа на побарувањата на товар на трошоците.

Член 53

За приходите што не се дефинирани со овој акт, се применува Меѓународниот сметководствен стандард 18 и другите стандарди.

3.22. ПОЛИТИКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА РАСХОДИТЕ

Член 54

Расходите се признаваат согласно точка 78 до 80 и 94 до 98 од Рамката за составување и презентирање на финансиските извештаи (МСФИ).

Член 55

Во политиката за признавање расходи, друштвото се придржува до следните критериуми:

- расходите имаат за последица намалување на средствата или зголемување на обврските, што е возможно да се измери со сигурност;
- расходите имаат директна поврзаност со настанатите трошоци и посебните позиции на приходите;
- кога се очекува остварување на приходите во повеќе идни пресметковни периоди, тогаш признавањето на расходите се извршува со постапката на разумна алокација на пресметковни периоди;
- расходот веднаш се признава во пресметковен период кога издотокот не остварува идни економски користи, а нема услови да се признае како позиција на активата во билансот;
- расходот веднаш се признава во пресметковниот период и тогаш кога настанала обврска, а нема услови да се признае како позиција на активата (точки 94-98 од Рамката).

Член 56

Сите трошоци и расходи кои се однесуваат на пресметковниот период мораат да бидат опфатени во финансиските извештаи.

3.23. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 57

Средства, обврските, приходите и расходите за кои во овој акт не се утврдени сметководствени политики, ќе се применува основниот третман за нивно мерење утврдени во соодветните МСФИ и МСС.

Овој акт се применува на финансиските извештаи кои се составуваат за деловната 2014 година и за следните години.

Железници на Република Сери 45,350

Управител на Друштвото

0

4. КОРИСТЕНИ ПРОЦЕНКИ

За нематеријалните и материјалните сретва кои се евидентирани по набавна вредност, не се користени дополнителни методи за повторна проценка на датумот на известувачкиот период.

Побарувањата се проценети врз основа на објавената сметководствена политика на денот на известувачкиот период, според рочноста.

5. ПРОМЕНА НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ И КОРЕКЦИИ НА ГРЕШКИ

Кои сметководствени политики се промениле во тековниот период во однос на претходниот пресметковен период и од што се состојат тие промени е следниот чекор во прилог на белешките. Разликите треба да се квантифицираат и треба да се искаже како тие влијаат на одделни позиции на Билансот на состојба и Билансот на успех, така што овие биланси да бидат споредливи во тековната со претходната известувачка година.

Најчести промени кои во сметководствените политики се јавуваат со усвојувањето на МСС се презентирани подолу.

6. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК

Друштвото е изложено на ризик од движење на девизните курсеви и пазарните цени кои што влијаат врз средствата и обврските. Целта на управувањето со финансиските ризици е да се ограничи влијанието на овие пазарни ризици преку оперативни и финансиски активности.

а) Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик од флукуација на пазарната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти како резултат на промена на пазарните цени“ и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици. Поради тоа што најголемиот дел од приходите и трошоците на Друштвото се остварени во македонски денари (МКД), функционална валута на Друштвото е МКД и како резултат на тоа, целта на Друштвото е да го минимизира нивото на финансискиот ризик во МКД услови.

За презентација на пазарните ризици, потребни се сензитивни анализи за прикажување на ефектите од хипотетички промени на релевантните ризични варијабли на добивката или загубата или акционерскиот капитал. Периодичните ефекти се детерминирани од поврзаноста на хипотетичките промени на релевантните ризични варијабли со билансот на финансиските инструменти на денот на билансот на состојба. Салдото на денот на билансот на состојба ја прикажува цела година.

б) Девизен ризик

Долгорочните обврски по кредити и обврските спрема странските добавувачи се деноминирани во странски валути. Од тие причини, Друштвото е изложено на ризик поврзан со можните флукуации на девизните курсеви. Друштвото не користи соодветни финансиски инструменти за да го намали овој ризик.

в) Каматен ризик

Каматниот ризик претставува ризик од флукуација на пазарната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти поради движење на пазарните каматни стапки. Промената на каматните стапки и каматните маржи може да влијае врз финансиските трошоци и финансиските инвестиции.

Друштвото нема значајни каматосни побарувања. Според тоа, промената на пазарните каматни стапки нема влијание врз приходот од камати и паричните текови од редовното работење.

Каматниот ризик на кој е изложено Друштвото, произлегува од обврските по основ на кредити. Кредитите одобрени со варијабилна каматна стапка, ја зголемуваат изложеноста на каматен ризик поврзан на паричните текови. Кредитите одобрени со фиксна каматна стапка, ја зголемуваат изложеноста на каматен ризик на објективна вредност.

Друштвото редовно ја следи изложеноста на каматен ризик.

г) Кредитен ризик

Кредитниот ризик се дефинира како ризик од неисполнување на обврската од едната страна предизвикувајќи загуба за другата страна.

Друштвото е изложено на кредитен ризик преку оперативните активности и одредени финансиски активности.

Процесот на управување на кредитниот ризик од оперативните активности вклучува превентивни мерки како проверка на кредитбилитетот, корективни мерки при деловни трансакции, како на пример прекин на активности и наплата по завршување на правниот процес, судски спорови. Задоцнетите наплати се следат преку посебни процедури врз основа на типот на купувач, класата на кредитот и износот на долгот. Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредитбилитетот, со што се утврдува задолженоста на купувачот, при што кредитниот лимит се утврдува врз основа на претходните трансакции.

д) Ризик на ликвидност

Ризикот на ликвидност претставува ризикот од неспособност на Друштвото да ги исплати своите обврски навремено. Политиката на Друштвото е да одржува соодветен износ на пари и парични средства со цел да ги подмири обврските во иднина. Дополнителен износ на пари најчесто се депонира во комерцијалните банки.

Процесот на управување со ликвидносниот ризик вклучува проекција на паричните текови според девизни валути и утврдување на потребниот износ на ликвидни средства, земајќи ги во предвид бизнис планот, наплатата на побарувањата и одливот на парични средства. Редовни проекции на паричните текови се подготвуваат и надополнуваат од страна на сметководствениот оддел.

Крајната одговорност за управување со ризикот на ликвидност е на раководството на Друштвото кое се обидува да изгради соодветна рамка за управување со овој ризик, како и со барањата за управување со ликвидноста.

е) Даночен ризик

Македонската даночна легислатива е предмет на различни интерпретации и чести измени. Интерпретирањето на даночната легислатива која даночните власти ја применуваат врз трансакциите и активностите на Друштвото, може да не коицидира со интерпретациите на менаџментот. Како резултат на тоа, одредени трансакции можат да бидат предмет на даночна контрола од која можат да произлезат дополнителни даноци, казни и камати кои можат да бидат материјални. Документацијата на Друштвото може да биде предмет на даночна контрола за период од најмногу десет години.

ж) Управување со ризикот на капитал

Целта на Друштвото при управување на капиталот е да ја зачува способноста да продолжи со своите активности во континуитет и со тоа да овозможи добивка за акционерите и бенефиции за останатите акционери, како и да одржува оптимална структура на капиталот за да го намали трошокот на капитал.

7. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА						
	Патенти и лиценци	Гудвил	Софтвер	Останати средства	Средства во подготовка	Вкупно
Набавна вредност						
Салдо на 1 Јануари 2023 (тековна година)	1,362,404	7,322,421,788	11,570,573			7,335,354,765
Зголемување						-
Намалување						-
Салдо на 31 Декември 2023 (тековна година)	1,362,404	7,322,421,788	11,570,573	-	-	7,335,354,765
Исправка на вредноста						
Салдо на 1 Јануари 2023 (тековна година)	515,568		11,010,439			11,526,007
Амортизација	212,969		250,046			463,015
Намалување						-
Салдо на 31 Декември 2023 (тековна година)	728,537	-	11,260,485	-	-	11,989,022
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2023(тековна година)	633,867	7,322,421,788	310,088	-	-	7,323,365,743
Нето сметководствена вредност на 01 Јануари 2022(тековна година)	846,836	7,322,421,788	560,134	-	-	7,323,828,758
Набавна вредност						
Салдо на 1 Јануари 2022(претходна година)	11,570,573		11,570,573			23,141,146
Зголемување						-
Намалување						-
Салдо на 31 Декември 2022 (претходна година)	11,570,573	-	11,570,573	-	-	23,141,146
Исправка на вредноста						
Салдо на 1 Јануари 2022(претходна година)	367,676		10,718,845			11,086,521
Амортизација	147,892		291,594			439,486
Намалување						-
Салдо на 31 Декември 2022 (претходна година)	515,568	-	11,010,439	-	-	11,526,007
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2022 (претходна година)	11,055,005	-	560,134	-	-	11,615,139
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2022 (претходна година)	11,202,897	-	851,728	-	-	12,054,625
8 МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА						
	Земјиште	Градежни објекти	Опрема	Инвестиции во тек	ВКУПНО	
Набавна вредност						
Салдо на 1 Јануари 2023 (тековна година)		557,674,795	5,680,362,369	118,168,997	6,356,206,161	
Зголемување			36,630		36,630	
Намалување					-	
Салдо на 31 Декември 2023 (тековна година)	-	557,674,795	5,680,398,999	118,168,997	6,356,242,791	
Исправка на вредноста						
					-	

Салдо на 1 Јануари 2023 (тековна година)		226,921,135	4,339,453,810		4,566,374,945
Амортизација		14,232,379	281,546,703		295,779,082
Намалување					-
Салдо на 31 Декември 2023 (тековна година)	-	241,153,514	4,621,000,513	-	4,862,154,027
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2023 (тековна година)	-	316,521,281	1,059,398,486	118,168,997	1,494,088,764
Нето сметководствена вредност на 01 Јануари 2022 (тековна година)	-	330,753,660	1,340,908,559	118,168,997	1,789,831,216
Набавна вредност					
Салдо на 1 Јануари 2022 (претходна година)		557,234,479	5,678,736,244		6,235,970,723
Зголемување		440,316	1,626,125		2,066,441
Намалување					-
Салдо на 31 Декември 2022 (претходна година)	-	557,674,795	5,680,362,369	-	6,238,037,164
Исправка на вредноста					
Салдо на 1 Јануари 2022 (претходна година)		212,689,178	5,242,966,922		5,455,656,100
Амортизација		14,231,957	281,505,577		295,737,534
Намалување					-
Салдо на 31 Декември 2022 (претходна година)	-	226,921,135	5,524,472,499	-	5,751,393,634
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2022 (претходна година)	-	330,753,660	155,889,870	-	486,643,530
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2022 (претходна година)	-	344,545,301	435,769,322	-	780,314,623

10. ДОЛГОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА		
	Тековна година	Претходна година
Вложувања во конвертибилни обврзници		
Број на конвертибилни обврзници:		
Права кои ги носат конвертибилните обврзници:		
Вкупно:	-	-

11. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ		
	Тековна година	Претходна година
Побарувања од купувачи во земјата	82,081,754	111,695,055
Побарувања од купувачи во странство	333,071,370	328,742,348
Застарени, сомнителни и спорни побарувања		-
Вредносно усогласување на побарувања	- 233,367,245	233,903,320
Вкупно:	181,785,879	674,340,723

12 ПАРИЧНИ СРЕДСТВА		
	Тековна година	Претходна година
Парични средства на денарски сметки	14,178,720	3,460,904
Парични средства во денарска благајна	1,455,088	1,520,470
Девизна сметка	273,952,943	274,710,227
Девизна благајна		
Вкупно:	289,586,751	279,691,601

13. ОСНОВНА ГЛАВНИНА					
Родови на акции	Во сопственост на		Состојба		
2021 (тековна година)			зголем.	намал.	
Обични акции		Физички лица			
		Правни лица			
		Откупени сопствени акции			
		Приоритетни акции			
		ФПИО			
		Вкупно	-	-	
2020 (претходна година)			зголем.	намал.	
Обични акции		Физички лица			
		Правни лица			
		Откупени сопствени акции			
		Приоритетни акции			
		ФПИО			
		Вкупно	-	-	

14. ДОЛГОРОЧНИ ОБВРСКИ		
Обврски со рок на достасување над 5 години:	Тековна година	Претходна година
Вид на обврска:	Вид на обезбедување:	
Обврски спрема поврзани друштва	-	
Обврски кон добавувачи	-	
Обврски спрема поврзани друштва по основ на заеми и кредити	-	
Обврски по основ на кредити	1,214,545,131	1,544,262,891
Обврски по основ на заеми		
Останати долгорочни обврски:	-	
Вкупно:	1,214,545,131	1,544,262,891

15 КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ СПРЕМА ДОБАВУВАЧИ		
	Тековна година	Претходна година
Добавувачи во земјата	525,521,446	1,170,284,128
Добавувачи во странство	261,596,074	255,035,357
Добавувачи за нефактурирани стоки	994,400	994,400
Вкупно:	788,111,920	1,426,313,885

16. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ ПО ЗАЕМИ И КРЕДИТИ		
	Тековна година	Претходна година
Краткорочни обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	2,235,357,297	1,935,996,060
Краткорочни кредити во земјата	232,200,000	145,358,333
Краткорочни кредити во странство		
Вкупно:	2,467,557,297	2,081,354,393

17. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЖБА		
	Тековна година	Претходна година
Приходи од продажба во земјата	35,622,630	51,874,808
Приходи од продажба во странство	411,089,197	639,363,303
Вкупно:	446,711,827	691,238,111

18. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ		
	Тековна година	Претходна година
Приходи од наемнини		
Приходи од наплатени отпишани побарувања	25,018,983	11,820,836
Приходи од државни поддршки	565,316,428	918,289,511
Останати приходи	23,410,896	4,228,811
Вкупно:	613,746,307	934,339,158

19. ОСТАНАТИ РАСХОДИ		
	Тековна година	Претходна година
Транспортни услуги	4,751,491	4,811,841
Наемнина	642,553	233,372
Дневници за службени патувања и патни трошоци	40,541,546	42,555,859
Трошоци за членови на органот на управување, надзорниот одбор и за членовите на останатите органи	1,137,652	883,269
Трошоци за промоција, пропаганда и реклама и саеми		
Премии за осигурување	3,930,123	2,259,547
Банкарски услуги и трошоци за платен промет	12,076,150	2,733,194
Трошоци за останати интелектуални услуги	30,018,649	11,119,100
Вредносно усогласување на краткорочни побарувања	8,256,178	240,531
Загуби од отуѓување на нетековни средства	18,650	118,393
Останати расходи	17,596,086	1,232,754
Вкупно останати оперативни расходи	118,969,078	66,187,860

20. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ ДРУШТВА		
	Тековна година	Претходна година
Побарувања по основ на купопродажни односи	-	
Обврски по основ на купопродажни односи	1,146,574,267	1,142,268,027
Приходи од продажба на готови производи		
Приходи од продажба на стоки		